

*Līga Ķigule, maģistrante
Baltijas Starptautiskā akadēmija
Rīga, Latvija*

Galvinieks fiziskās personas maksātnespējas procesā

Anotācija. Rakstā “Galvinieks fiziskās personas maksātnespējas procesā” ir atspoguļoti šobrīd latvijas tiesu praksē un juristu starpā pastāvošie divi pretrunīgi viedokļi par to - vai gadījumā, ja parādnieks (fiziska persona), pabeidzot maksātnespējas procesu, tiek atbrīvots no saistības pret kreditoru, vienlaikus kreditora prasījums pret galvinieku no blakus prasījuma kļūst par patstāvīgu prasījumu.

Raksts “Galvinieks fiziskās personas maksātnespējas procesā” ir raksts, kurā autore analizē šobrīd esošo tiesu praksi un publikācijas jautājumā par galvojuma saistību fiziskas personas maksātnespējas procesā, galvojuma mērķi, galvojuma saistībām kā papildu saistības dabu, galvinieka regresa tiesībām un citiem problēmjaucājumiem. Autore raksta beigās norādījusi secinājumus. Raksta izstrādes gaitā izmantoti normatīvie akti, publicistika, tiesu prakses materiāli, interneta resursi, npublicētie materiāli.

Atslēgas vārdi: galvinieks, galvojums, maksātnespējas process, saistību dzēšana, papildu (blakus) saistība, galvinieka regresa tiesības.

*Лига Кигуле, магистрант
Балтийская Международная Академия
Рига, Латвия*

Поручитель в процессе неплатежеспособности физического лица

Аннотация. В статье «Поручитель в процессе неплатежеспособности физического лица» отражены два противоречивых мнения, имеющиеся на данный момент у юристов Латвии в судебной практике о том, что в случае, если должник (физическое лицо), оканчивая процесс неплатежеспособности, освобождается от обязательств по отношению к кредитору, то, одновременно с этим кредиторское требование к поручителю от частного требования становится самостоятельным иском или не становится таковым.

Статья «Поручитель в процессе неплатежеспособности физического лица», это статья, в которой автор анализирует имеющуюся судебную практику и публикации по вопросу об обязательстве поручения в процессе неплатежеспособности физического лица, цель поручительства, обязательства поручения как суть дополнительного обязательства, права регресса поручителя и другие проблемные вопросы. В конце статьи приводятся выводы.

В ходе подготовки статьи использованы нормативные акты, публицистика, материалы судебной практики, ресурсы интернета, неопубликованные материалы.

Ключевые слова: поручитель, поручительство, процесс неплатежеспособности, погашение обязательств, дополнительное (частное) обязательство, права регресса поручителя.

*Līga Kigule, Master's student
Baltic International Academy,
Riga, Latvia*

The guarantor in the natural persons' insolvency proceedings

Abstract. The article "The guarantor in the natural persons' insolvency proceedings" reflects two contradictory views currently common among the lawyers in the Latvian judicial practice whether in case the debtor (natural person), having finished the insolvency proceedings, is released from obligations against the creditor, and at the same time the claim of the creditor against warrantor from the next to the claim become as an independent claim or not?

In the article "The guarantor in the natural persons' insolvency proceedings" the author analyses at the current judicial practice and publications relating to guarantee obligation in the natural persons' insolvency proceedings, the purpose of the guarantee, guarantee obligation as the next to the claim's nature, the guarantor's rights of recourse and other issues. At the end of the article the author draws some conclusions.

In the course of development of an article laws and regulations, the press, judicial practice materials, internet resources, unpublished material were used.

Key words: the guarantor, guarantee, insolvency proceedings, repayment, additional (private) obligation, the guarantor's rights of recourse.

levads

Augstākās tiesas Senāts sniedzis likuma iztulkojumus tādos galvojuma institūta problēmjaucējumos, kas pēdējā laikā ir kļuvuši īpaši aktuāli zemāku instanču tiesu praksē un kas ne vienmēr tiek risināti vienveidīgi. Šobrīd tiesu praksē un juristu starpā pastāv divi pretrunīgi viedokļi. Viena viedokļa piekritēji atzīst, ka pēc fiziskas personas maksātnespējas procesa pabeigšanas (dzēšot neizpildītās saistības pēc saistību dzēšanas procedūras pabeigšanas) galvojums par maksātnespējīgā galvenā parādnieka saistībām kļūst par patstāvīgu saistību. Otra viedokļa piekritēji uzskata, ka galvojums kļūst par patstāvīgu saistību tikai pēc juridiskas personas (galvenā parādnieka) maksātnespējas procesa pabeigšanas. Fiziskas personas (galvenā parādnieka) saistību dzēšanas procedūras pabeigšana un attiecīga neizpildīto saistību dzēšana, šā viedokļa piekritēju ieskatā, izbeidz arī galvojumus, kas doti par maksātnespējīgā parādnieka saistībām.

Tādēļ aktuāli ir noskaidrot abu šo viedokļu argumentus un tiesiskos risinājumus, analizējot Augstākās tiesas Senāta spriedumus, zemāko instanču tiesu praksi un juristu skaidrojumus.

Augstākās tiesas Senāta pamatatziņa, kas norādīta nu jau vairākos tiesas spriedumos ir, ka galvenā parādnieka maksātnespēja un viņa at-

brīvošana no neizpildītajām saistībām neizbeidz galvojumu, jo atbilstoši Civillikuma 1692.pantam galvojuma mērķis ir atbildēt kreditoram par trešās personas parādu. Galvotāja pienākums atbildēt kreditoram izriet no galvojuma līguma, proti, galvojot par parādnieka saistībām, galvinieks uzņemas risku atbildēt kreditoram par parādnieka saistībām arī tad, ja parādnieks nonāktu finansiālās grūtībās. Līdz ar to galvinieka atbildība kreditoram par tāda parādnieka, kurš nonācis maksātnespējas situācijā, saistībām tieši atbilst galvojuma mērķim. Turpretī galvinieka atsvabināšana no pienākuma atbildēt kreditoram par galvenā parādnieka saistībām tikai tā iemesla dēļ, ka parādnieka sliktais finansiālais stāvoklis to novedis līdz maksātnespējai, ir pretrunā ar pašu galvojuma mērķi.

Raksta mērķa sasniegšanai tika izmantotas salīdzināšanas, analīzes metodes.

Galvojums

Civillikuma 1692.pantā noteikts, ka galvojums ir līgumiski uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par trešās personas (galvenā parādnieka) saistību, neatbrīvojot pēdējo no viņas saistības pret kreditoru. Tādējādi galvojums ir galvinieka uzņemta saistība, kas pret galveno parādnieka kreditoru nodrošina galvenās saistības izpildīšanu.

Galvojums ir plaši izplatīts un efektīvs saistību pastiprinājuma veids, ko pielieto gan kreditēšanas attiecībās, gan sadzīves darījumos. Vēsturiski galvojums veidojies kā personiska atbildība (atbildēt ar savu galvu, likt galvu ķīlā), mūsdienā apstākļos tas izpaužas kā trešās personas mantiska saistība atbildēt kreditoram par parādnieka saistību. Respektīvi - izpildīt to viņa vietā, ar iespēju pēc tam regresa kārtībā atprasīt no parādnieka to, kas viņa vietā dots saistības izpildījumam [1, 92].

Pēc rakstura galvojums ir akcesors institūts: galvnieka parāds nepastāv bez parādnieka parāda [2,130].

Galvojums ir akcesoriska jeb papildu (blakus) saistība (arī – palīgsaistība). Galvojums kalpo vienīgi citu tiesisko attiecību mērķiem un parasti izbeidzas vienlaikus ar šīm attiecībām (kaut arī pastāv izņēmumi no šā pamatnoteikuma), turklāt galvojuma – kā personiska nodrošinājuma – uzdevums ir nodrošināt citas saistības (galvenās saistības) izpildīšanu, līdz ar to galvnieka saistība nepastāv bez galvenā parādnieka saistības [3].

Saskaņā ar Civillikuma 1703.panta 2.punktu kreditors var vērst savu prasījumu pret galvnieku tūlīt arī tad, ja ir pierādīta galvenā parādnieka faktiskā maksātnespēja vai „par viņa mantu jau atklāts konkurss” (respektīvi, ja galvenajam parādniekam ir pasludināts maksātnespējas process). Tādejādi galvojuma mērķis ir dot kreditoram nodrošinājumu galvenā parādnieka maksātnespējas gadījumam, t.i., gadījumam, kad galvenais parādnieks nav spējīgs izpildīt galveno saistību viņa paša mantas neesamības dēļ un, kad saistības izpildījuma piedziņa no galvenā parādnieka nav iespējama. Proti, galvojums jo īpaši kalpo galvenā prasījuma nodrošināšanai pret galvenā parādnieka maksātnespējas risku un tām negatīvajām sekām, kādas ir saistītas ar galvenā parādnieka maksātnespējas iestāšanos [3].

Pretrunīgie viedokļi

Civillikuma 1710.pants noteic, ka galvojums izbeidzas ar katru darbību, kas dzēš galveno saistību, atsvabinot no tās parādnieku, savukārt Civillikuma 1712.pants paredz, ka galvojums izbeidzas ar ikvienu notikumu, kas atsvabina galveno parādnieku. Tomēr, interpretējot to, kas ir darbība vai notikums, kas atbilstoši Civillikuma 1710. vai 1712.pantam dzēš vai izbeidz galveno saistību, tiesu prakse nav bijusi viennozīmīga.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011.gada 27.aprīļa spriedumā lietā Nr.SKC-86/2011 ir norādīts, ka galvenā parādnieka maksātnespējas gadījumā galvojums no papildu saistības pārtop par patstāvīgu saistību, kura nav atkarīga no galvenā parāda pastāvēšanas. Turklāt, galvojumu var izbeigt tikai tāda personas darbība, kuras rezultātā tiek dzēsts galvenais parāds, proti, parāda atmaksa, atcēlēj līguma vai izlīguma, vai saistības pārjaunojuma līguma noslēgšana [4]. Šādiem secinājumiem pievienojusies arī Rīgas apgabaltiesa 2014.gada 31.marta lēmumā lietā Nr.C33498511. Minētajā lēmumā norādīts, ka saskaņā ar galvojuma mērķi galvniekam ir pienākums izpildīt ar galvojuma līgumu uzņemtās saistības, ņemot vērā, ka kreditors nesaņem pilnu sava prasījuma apmierinājumu galvenā parādnieka maksātnespējas procesā.

Savukārt Kurzemes apgabaltiesa 2014.gada 23.oktobra spriedumā lietā Nr.C33303412 ir izteikusi pretēju viedokli. Tiesas ieskatā, ja atbilstoši Maksātnespējas likuma 165.pantā noteiktajam galvenajam parādniekam ir izbeigta saistību dzēšanas procedūra un ir dzēstas galvenā parādnieka atlikušās saistības, arī galvojums ir izbeidzies. Likumdevējs ir paredzējis galvojuma izbeigšanās gadījumus (Civillikuma 1710.pants), kā rezultātā galvnieks tiek atsvabināts no saistībām, jo nepastāv galvenā saistība. Kreditoram šajā gadījumā pastāv risks, kas izriet no Maksātnespējas likuma noteikumiem un sekām, ka parādnieks var uzsākt maksātnespējas procesu. Atlikušās parāda summas piedziņa no galvnieka ir pretrunā ar Civillikuma 1704.pantu, kas paredz, kādā apmērā galvnieks apmierina kreditoru, tādā uz viņu pāriet šā pēdējā prasījumi pret galveno parādnieku. Galvniekam saglabājas tiesība vērsties pret galveno parādnieku ar prasījumu par parāda atmaksu pēc tam, kad tiek apmierināts kreditora prasījums, taču konkrētajā situācijā galvenais parāds jau ir dzēsts. Turklāt maksātnespējas izbeigšanas sekas juridiskai personai atšķiras no fiziskās personas maksātnespējas izbeigšanas sekām. Pirmajā gadījumā beidz pastāvēt juridiskā persona un tā tiek izslēgta no komercreģistra, bet fiziskās personas maksātnespējas izbeigšanās gadījumā tiek dzēsts parāds pret kreditoriem un fiziskai personai ir iespēja turpināt finansiālo darbību bez parādiem. Līdz ar to uz fiziskās personas maksātnespējas procesu Senāta 2011.gada 27.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKC-86/2011 izdarītie secinājumi nav attiecināmi. Arī Rīgas rajona tiesa 2014.gada

19.novembra spriedumā civillietā Nr.C33467114 norāda, ka līdz ar tiesas lēmumu par fiziskās personas-maksātnespējas procesa izbeigšanu, ar kuru galvenais parādnieks ir atsvabināts no savu saistību izpildes pret kreditoru, attiecībā pret galvnieku iestājas Civillikuma 1710. un 1712.pantā norādītās sekas [5, 354].

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 3.marta spriedumā Nr.SK-81/2017 norādīts, ka maksātnespējas process tiesā notiek sevišķās tiesāšanās, bet ne prasības kārtībā, tādēļ lēmums, ar kuru parādnieks atbrīvots no saistībām sakarā ar saistību dzēšanas procedūras pabeigšanu (Maksātnespējas likuma 165.pants), nav uzskatāms par kreditora prasījuma noraidīšanu Civillikuma 1892.panta izpratnē. Līdz ar to parādnieka atbrīvošana no saistībām tā maksātnespējas procesā nav uzskatāma par galvenā parādnieka atsvabināšanu no saistībām Civillikuma 1710. un 1712.panta izpratnē. Senāts norādījis, ka atbilstoši līdzšinējai judikatūrai, galvojums kā akcesora saistība kļūst par patstāvīgu saistību parādnieka maksātnespējas gadījumā, jo galvojuma jēga ir kreditora papildus aizsardzība pret parādnieka maksātnespēju. Ja galvojums izbeigtos līdz ar galvenā parādnieka saistību dzēšanu maksātnespējas gaitā, zustu jebkāda jēga galvojumam kā tiesību institūtam. (sk. Senāta spriedumu lietā Nr.SK-86/2011 (paplašinātā sastāvā), Civillietu departamenta spriedums lietās Nr.SK-108/2015, Nr.SK-178/2016, Civillietu departamenta rīcības sēdes lēmums lietā Nr.SK-1005/2015 un Nr.SK-1443/2015).

Augstākās tiesas ieskatā Civillikuma 1710. un 1712.panta noteikumi, kuri nosaka, ka galvojums izbeidzas līdz ar galvenā parādnieka atsvabināšanu no parāda, ir jātulko sistēmiski Civillikuma ceturtās daļas desmitās nodaļas „Saistību tiesību izbeigšanās” kontekstā. Atbilstoši tai saistību izbeigšana iespējama ar izpildījumu, ieskaitu, sakritumu, atcēlēju līgumu, pārjaunojumu, izlīgumu un tiesas spriedumu. Turklāt pēdējais – tiesas spriedums (*Civillikuma 1892.pants*) – ir tulkojams šauri, proti, tāds spriedums, ar kuru prasības kārtībā pēc būtības tiek izskatīts civiltiesisks strīds, uz ko norāda minētajā normā lietotie vārdi „prasījums, kas kreditoram atraidīts”.

Maksātnespējas process tiesā notiek sevišķās tiesāšanās, bet ne prasības kārtībā, tādēļ lēmums, ar kuru parādnieks atbrīvots no saistībām sakarā ar saistību dzēšanas procedūras pabeigšanu (*Maksātnespējas likuma 165.pants*), nav

uzskatāms par kreditora prasījuma noraidīšanu Civillikuma 1892.panta izpratnē. Jāņem vērā arī tas, ka vēsturiski Civillikuma 1710. un 1712.pants ir izveidoti kopā ar Civillikuma ceturtās daļas desmitās nodaļas „Saistību tiesību izbeigšanās” normām, un, ka toreiz nepastāvēja tāds tiesību institūts kā parādnieka atbrīvošana no saistībām maksātnespējas procesā (*sk., piemēram, Civilprocesa likums ar paskaidrojumiem – izvilkiem no Latvijas Senāta un Tiesu palātas spriedumiem un no attiecīgās zinātniskās literatūras, kā arī dažiem aizrādījumiem uz likumdošanas motīviem. Sastādījuši F.Konradi, T.Zvejnieks un c. – Rīga: Valsts tipogrāfija, 1939, V pielikums – Maksātnespējas lietas, 103.pants, 536.lpp*).

Līdz ar to parādnieka atbrīvošana no saistībām tā maksātnespējas procesā nav uzskatāma par galvenā parādnieka atsvabināšanu no saistībām Civillikuma 1710. un 1712.panta izpratnē [6].

AS „Reverta” Vadības juridiskā atbalsta un restrukturizācijas daļas vadītājs Rolands Neilands savā rakstā „Galvojuma pastāvība pēc galvenā parādnieka saistību dzēšanas procedūras pabeigšanas” ir norādījis, ka viņa ieskatā, prioritārs ir galvojuma mērķis, un tā kā galvojuma institūts neparedz dažādus noteikumus attiecībā uz to, vai galvojums ir dots par fiziskas vai juridiskas personas saistībām, tad neatkarīgi no tā, vai galvenais parādnieks ir fiziska persona vai juridiska, ir piemērojami vienādi noteikumi [7].

Arī Civillikuma 1710. un 1712. pantu piemērošanu „Jurista Vārds” publikācijā „Galvenā parādnieka saistību dzēšana maksātnespējas procesā –vai pamats galvojuma izbeigšanai” detalizēti jau analizējuši zvērināti advokāti Jevgēnija Ziņģe un Nils Fogels, secinot, ka parādnieka atbrīvošana no saistībām nav pamats atbrīvot galvnieku no galvojuma saistībām.[8].

Erlends Kalniņš publikācijās „Jurista Vārds” ir atzinis, ka, izbeidzoties galvenajai saistībai un atkrītot galvojuma akcesoritātei, galvojuma saistība no papildu (blakus) saistības pārvēršas par pilnīgi pastāvīgu saistību. Tā rezultātā arī galvojuma prasījums no galvenajam prasījumam „piederīgas blakus saistības” (jeb blakus prasījuma) pārvēršas par pilnīgi pastāvīgu prasījumu.[3].

Senāts atzinis, ka galvojuma akcesoritātes princips nav absolūts, un gadījumos, kad galvojuma kā papildu saistības raksturs nonāk pretrunā ar galvojuma mērķi, ir pieļaujami izņēmumi no šī principa. Apņemoties atbildēt kreditoram par citas personas –galvenā parādnieka-saistības

izpildi (Civillikuma 1692.pants), galvinieks uzņemas risku atbildēt kreditoram arī tad, ja galvenais parādnieks nonāktu finansiālās grūtībās vai kļūtu maksātnespējīgs. Šāds galvinieka atbildības pienākums atbilst galvojuma mērķim. Turpretī galvinieka atbrīvošana no pienākuma atbildēt kreditoram par galvenā parādnieka saistības izpildi tikai tā iemesla dēļ, ka parādnieka sliktais finansiālais stāvoklis to novedis līdz maksātnespējai, ir pretrunā ar galvojuma mērķi. Šādā situācijā galvojuma mērķim ir jāpiešķir prioritāte par galvojuma kā papildu saistības raksturu [9].

Gan minētie juristi, gan Augstākās tiesas Senāts ir atzinis, ka galvenā parādnieka saistību dzēšanu, parādniekam izpildot saistību dzēšanas plānu maksātnespējas procesa ietvaros, nevar uzskatīt ne par „darbību”, ne arī par „notikumu”, ar kuru galvinieks tiktu atbrīvots no galvojuma saistībām Civillikuma 1710.un 1712. panta izpratnē. Attiecīgi galvenā parādnieka saistību dzēšana, parādniekam izpildot saistību dzēšanas plānu, nav pamats galvinieka atbrīvošanai no galvojuma saistībām. Civillikuma 1710. un 1712.panta interpretācija, pieļaujot galvinieka atbrīvošanu no galvojuma saistībām sakarā ar galvenā parādnieka saistību dzēšanu maksātnespējas procesa ietvaros, ir pretrunā ar :

- Civillikuma 1692.pantu, kas nosaka galvojuma mērķi – nodrošināt saistību izpildi attiecībā pret kreditoru;
- Civillikuma 1703.pantu, kas piešķir tiesības kreditoram vērst piedziņu uzreiz pret galvinieku galvenā parādnieka maksātnespējas gadījumā, nodrošinot kreditora tiesību aizsardzību, ja parādnieka finansiālais stāvoklis tiek pasliktināts, tajā skaitā iestājas maksātnespēja [8].

Zvērināti advokāti Jevgēnija Ziņģe un Nils Fogels savā publikācijā norādījuši, ka Civillikuma 1705.pants piešķir tiesību, nevis pienākumu galviniekam celt regresa prasību pret galveno parādnieku par parāda samaksu. Galvinieks, kas samaksā parādu parādnieka vietā, var arī necelt prasību pret galveno parādnieku, piemēram, ja galvinieku un galveno parādnieku saista radnieciskas vai draudzīgas attiecības. No tā, vai galvinieks īsteno vai neīsteno regresa tiesības, nemainās galvojuma būtība un nezūd galvojuma mērķis [8].

Vienīgais juridiskās literatūras autors, kurš ir paudis pretēju nostāju šajā jautājumā, ir Saeimas deputāts, Juridiskās komisijas vadītājs Gaidis Bērziņš. Publikācijā “Jurista Vārds” Gaidis Bērziņš vērsis uzmanību uz jautājumu vai Senāts ir mai-

nījis tiesību doktrīnā nostiprināto principu, proti, izbeidzoties galvenajai saistībai, izbeidzas arī jebkura papildu (blakus) saistība?

Runājot par kreditora interešu aizsardzību, ņemto vērā Civillikuma 1692., 1710. un 1712.pantā noteikto, ar iespējamām sekām ir jārēķinās katram līgumslēdzējam. Bez tā jebkuram galviniekam, pastāvot Maksātnespējas likumā noteiktajiem priekšnoteikumiem, ir tiesības pašam iesniegt tiesā pieņemumu par maksātnespējas procesa pasludināšanu, tādējādi jau sākotnēji ierobežojot kreditora individuālu darbību veikšanu. Savukārt veiksmīga procesa īstenošanas gadījumā galvinieks var pretendēt uz saistību dzēšanu. Līdz ar to var secināt – kreditoram, pat ja viņa prasība ir nodrošināta ar trešās personas galvojumu, nav simtprocentīgu garantiju saņemt sava prasījuma apmierinājumu ne tikai tāpēc, ka tam varētu nebūt materiāla seguma, bet arī tāpēc, ka galvinieka saistības maksātnespējas procesā var tikt dzēstas.[10].

K.Čakste rakstījis: „Galvojumu dzīvē samērā viegli dod, jo nauda netiek tūlīt prasīta un tādēļ aizvēlēšanās pakalpot ļoti bieži atrodas cilvēki, kas dod galvojumu, neapzinādamies paši, ka līdz ar to uzņemas stingru atbildību” [11].

Autore piekrīt Gaida Bērziņa izvirzītam jautājumam - vai iespējamā atkāpšanās no akcesoritātes principa neaizskartu (vai nepasliktinātu) likumā noteiktās galvinieka tiesības? Iedomāsimies situāciju: parādnieks (fiziska persona), kura saistība ir nodrošināta ar galvojumu, pabeidz saistību dzēšanas procedūru, kā rezultātā tiesa dzēš parādnieka atlikušās saistības pret kreditoru. Šādā situācijā arī galvinieks zaudē savu regresa prasību pret parādnieku neatkarīgi no tā, vai viņš parāda daļu vai visu parādu ir nolīdzinājis līdz saistību dzēšanas procedūras pabeigšanai vai pēc tās. Šāda regresa prasība neietilpst to prasījumu lokā, kas pēc saistību dzēšanas procedūras pabeigšanas netiek dzēstas. Tādējādi, piemērojot izņēmumu no akcesoritātes principa, galviniekam ne tikai saglabātos pienākums pret kreditoru izpildīt parādnieka saistību, bet viņš arī zaudētu tiesības atprasīt parāda nolīdzinājumu no parādnieka. Faktiski galvinieks tiktu nostādīts sliktākā situācijā nekā pats parādnieks. Domājams, ka izvirzītā tēze par galvojuma absolūto mērķi – dot kreditoram nodrošinājumu galvenā parādnieka maksātnespējas gadījumā – nevar nostādīt galvinieku situācijā, kurā viņam šādā veidā zūd Civillikumā noteiktā regresa prasība pret parādnieku [10].

Gaidis Bērziņš ir secinājis, ka likumdevējs pietiekami skaidri ir paudis savu gribu – tiesa, pa-

beidzot fiziskās personas maksātnespējas procesu saistību dzēšanas procedūru, ja persona ir izpildījusi dzēšanas plānu, izbeidz un dzēš saistību dzēšanas plānā norādītās, bet pilnībā neizpildītās saistības. Šāds tiesas nolēmums būtu pamats galvojuma kā papildu (blakus) saistības izbeigšanai [10].

Maksātnespējas likuma mērķis ir veicināt finansiālās grūtībās nonākušā parādnieka saistību izpildi un, ja iespējams, maksātnespējas atjaunošanu, piemērojot likumā noteiktos principus un tiesiskos risinājumus [12].

Savukārt fiziskās personas maksātnespējas process ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, kura mērķis ir pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus no parādnieka mantas un dot iespēju parādniekam, kura manta un ienākumi nav pietiekami visu saistību segšanai, tikt atbrīvotam no neizpildītajām saistībām un atjaunot maksātnespēju.

Maksātnespējas likuma 164.panta pirmā daļa noteic, "Ja parādnieks veicis fiziskās personas saistību dzēšanas plānā noteiktās darbības, pēc šā plāna darbības beigām atlikušās minētajā plānā norādītās šīs personas saistības tiek dzēstas un apturētās izpildu lietvedības par dzēsto saistību piedziņu tiek izbeigtas." Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 164. panta trešo daļu "lēmumu par parādnieka atbrīvošanu no atlikušajām saistībām, kas norādītas fiziskās personas saistību dzēšanas plānā, pieņem tiesa, pabeidzot saistību dzēšanas procedūru".

Laikā, kad Civillikums tika pieņemts, nepastāvēja fizisko personu saistību dzēšanas procedūra un līdz ar to Civillikuma 1710. un 1712.panta mērķis nebija dzēst galvojumu, ja tiek pabeigta parādnieka maksātnespēja. Speciālais maksātnespējas regulējums ir iekļauts maksātnespējas likumā, bet speciālais galvojumu regulējums ir iekļauts Civillikumā. Lai gan maksātnespējas process vienmēr ir individuāls – tas tiek piemērots tikai parādniekam, un priekšrocības, ko iegūst parādnieks (saistību dzēšana pēc pabeigtas saistību dzēšanas procedūras pabeigšanas), šobrīd nekādi neattiecas uz trešajām personām un to saistībām.

Tiesību teorija neparedz, ka kāds likums *per se* varētu būt speciālais attiecībā pret citu likumu, speciālā var būt vienīgi konkrēta tiesību norma attiecībā pret citu tiesību normu, kur vispārējo regulējumu piemēro tiktāl, ciktāl to neierobežo speciālais.

Savukārt likuma "Par tiesu varu" 1. panta otrā daļa nosaka, ka tiesu varu īsteno atbilstoši

tiesiskuma principam, kur katrs tiesnesis ir neatkarīgs un pakļauts tikai likumam. Savukārt Civilprocesa likuma 5. pants nosaka, ka tiesa izspiež civillietas saskaņā ar likumiem un citiem normatīvajiem aktiem, Latvijas Republikai saistošiem starptautiskajiem līgumiem un Eiropas Savienības tiesību normām, kur gadījumos, ja nav likuma, kas regulē strīdīgo attiecību, tiesa piemēro likumu, kurš regulē līdzīgas tiesiskās attiecības, bet, ja tāda likuma nav, – vadās pēc tiesību vispārējiem principiem un jēgas. Piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru. Augstākā tiesas Civillietu departamenta spriedumi ir arī vērtējami kā judikatūra.

Tādējādi, tā kā šobrīd nav Latvijas normatīvajos aktos regulējuma, ka ar galvenā parādnieka fiziskās personas maksātnespējas procesa pabeigšanu (dzēšot galvenā parādnieka saistības) ir dzēšami arī ar to saistītie galvojumi, tad zemākās instances tiesas un juristi piemēro Augstākās tiesas Civillietu departamenta spriedumos pausto skaidrojumu.

Nobeigums

Ņemot vērā Civillikuma noteikumus un tiesību doktrīnā norādītās atziņas, ir pamats secinājumam, ka galvenā parādnieka atbrīvošana no saistībām sakarā ar saistību dzēšanas plāna izpildi maksātnespējas procesa ietvaros nav pamats atbrīvot galvinieku no galvojuma saistībām, pamatojoties uz Civillikuma 1710. un 1712. panta noteikumiem.

Noslēdzot galvojuma līgumu, galviniekam ir jāsaprot, ka pēc savas būtības galvojums nodrošina galvenā parādnieka parāda samaksu, it īpaši, ja parādnieks nonāk finansiālās grūtībās un tam tiek pasludināta maksātnespēja. Tādējādi galviniekam ir jāapzinās Maksātnespējas likumā noteiktās galvenā parādnieka maksātnespējas procesa sekas – parādnieka saistību dzēšanu, kuras dēļ galviniekam vairs nebūs iespējas celt regresa prasību pret galveno parādnieku, samaksājot parādu kreditoram.

Autore pievienojas rakstā minēto juristu un Augstākās tiesas Senāta paustajam par to, ka Civillikuma 1710., un 1712.panti nav papildināmi un tajos minētais galvojuma saistības izbeigšanās gadījumu uzskaitījums ir pietiekams. Tomēr pievienojoties Gaida Bērziņa un Saeimas deputātes I.Cvetkovas viedoklim, autore uzskata, ka Maksātnespējas procesa regulējumā jāparedz, ka līdz ar galvenā parādnieka fiziskās personas maksātnespējas procesa pabeigšanu (dzēšot galvenā parādnieka saistības) ir dzēšami arī ar to saistītie galvojumi.

Izmantotās literatūras un avotu saraksts

1. Torgāns T. Saistību tiesības I daļa. Mācību grāmata.-Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, lpp.92.
2. Sinaiskis V. Latvijas civiltiesību apskats. Lietu tiesības. Saistību tiesības.-Rīga:Latvijas Juristu biedrība, 1996 -130.lpp.
3. Kalniņš E. Galvojums kā akcesoriska saistība. Jurista Vārds, 2011., Nr.19 (666).
4. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011.gada 27.aprīļa spriedumā lietā Nr.SKC-86/2011.[skatīts 2017.gada 21.aprīlī.. Pieejams http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2011-hronologiska-seciba/
5. Maksātnespējas administrācijas skaidrojumi un atziņas. 2008-2014.-Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2015, 354.lpp.
6. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 3.marta spriedumā Nr.SKC-81/2017. [skatīts 2017.gada 24.aprīlī .. Pieejams -http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2017
7. Neilands R. Galvojuma pastāvība pēc galvenā parādnieka saistību dzēšanas procedūras pabeigšanas. Jurista Vārds 2016., Nr.7 (910).
8. Fogels N., Zinge J. Galvenā parādnieka saistību dzēšana maksātnespējas procesā -vai pamats galvojuma izbeigšanai. Jurista Vārds, 2014. Nr.15 (817).
9. Kalniņš E. Nozīmīgs Senāta spriedums par atsevišķiem galvojuma institūta problēmjaucājumiem. Jurista Vārds, 2011., Nr.29 (676).
10. Bērziņš G. Galvojums kā akcesoriska jeb papildu (blakus) saistība parādnieka fiziskās personas maksātnespējas procesā. Jurista Vārds, 2013. Nr.50 (801).
11. Čakste K. Civiltiesības.-Rīga, 1940, lpp.74.
12. Maksātnespējas likums. 2010. gada 26.jūlijs, spēkā no 01.11.2010., Latvijas Vēstnesis Nr.124 (4316) ar grozījumiem līdz 06.01.2017. 1. pants.

References

1. Torgans T. The law of obligations. Part I. Textbook.-Riga: The court house agency, 2006, 92.pp.
2. Sinaiskis V. The Latvian civil rights overview. Rights in rem. The law of obligations.-Riga: Latvian Lawyer Association, 1996 – pp. 130.
3. Kalnins E. Guarantee as a „akcesoriska” obligation. Legal Name, 2011, Nr.19 (666).
4. The Judgment of the Supreme Court of the Republic of Latvia Department of Civil Cases 27.04.2011 case Nr.SKC-86/2011. [seen 21.04.2017 .. Available http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2011-hronologiska-seciba/
5. The explanations and conclusions of the Insolvency administration. 2008-2014.-Riga: The court house agency, 2015, pp. 354.
6. Judgment of the Supreme Court of the Republic of Latvia Department of Civil Cases 03.03.2017. case Nr.SKC-81/2017. [seen 24.04.2017 .. Available -http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2017
7. Neilands R. The independence of guarantee after the finish of the principal debtor`s obligation procedure in natural person`s insolvency proceedings. Legal Name 2016, Nr.7 (910).
8. Fogels N., Zinge J. The finish of the principal debtor`s obligation procedure in natural person`s insolvency proceedings - is it the foundation for finishing guarantee. Legal Name, 2014, Nr.15 (817).
9. Kalnins E. The important judgement of the Senate about separate issues of the guarantee institution. Legal Name, 2011., Nr.29 (676).

10. Berzins G. The guarantee as an additional (the next to) obligation in debtor natural person`s insolvency proceedings. Legal Name, 2013, Nr.50 (801).
11. Čakste K. Civil rights. - Riga, 1940, pp. 74.
12. Insolvency Law. 26.07.2010, force of 01.11.2010., Latvian Journal Nr.124 (4316) with amendments to 06.01.2017 article 1.